

Rosa e blau cler – far frunt als stereotips areguard las rollas da las schlattainas

■ Il Post da stab per l'egualitad da las schanzas dal Grischun è responsabel per promover, realisar e garantir l'egualitad da donna ed um e l'egualitad da las schanzas en tut ils secturs da la vita. [Chattà.ch](https://www.chattà.ch) preschenta ponderaziuns en connex cun l'uschenunà «gender gap», il foss che separa – pervi d'attribuziuns da rolla tradizionalas – en blers secturs las schanzas da las giuvenas envers quellas dals giuven. Ils texts èn cumparidas tranter il 2001 ed il 2012 en «Gender Info Grischun», il magazin d'infurmaziun dal post da stab.

Tscharvels en rosa ed en blau cler: quant differents èn mattas e mats?

«Das weibliche Gehirn» e «Das männliche Gehirn» da la neurobiologa Louann Brizandine èn stads bestsellers er en lingua tudestga.

Finalmain èn las differenzas tranter mattas e mats, dunas ed umens stadadas cumprovadas biologicain – ed il mund è puspè stà en urden.

Uss fa Lise Eliot, in'otra neurobiologa americana, recurs cun ses cudesch «Wie verschieden sind sie? Die Gehirnentwicklung bei Mädchen und Jungen». Las differenzas cundiziunadas tras ils ormons datti bain tar la naschientscha, dentant èn quellas uschè minimalas ch'ellas èn strusch cumprovablas. Quai che metta bler dapli accents è la reacziun da l'ambient sin la poppa u sin il pop. E qua è gia daditg enconuschent che mamas e babs tractan in pop auter ch'ina poppa.

Lise Eliot prenda sut la marella tut ils studis scientifics disponibels, criticgescha tranter auter las metodos da perscrutaziun, las cifras memia pitschnas che na pussibiliteschan naginas pussaivaladads da cumparegljar e vegn tar la conclusiun ch'els blers studis accentueschian memia fitg las basas biologicas e tralachian las influenzas socialas.

Eliot descriva minuziusamain il svilup dal tscharvè en tut las fasas a partir dal temp d'uffant pitschen fin senter la pubertad. Cun agid d'exempels mussa ella co che las differenzas biologicas minimas s'engrondeschan tras interaziuns socialas e dat tips persvadents per la promozion individuala da mattas e mats, er independentamain da lur schlattaina.

Spezialmain interessant è l'imaginaziun spaziala che sa sviluppescha durant l'uffanza. Eliot mussa co che la promozion da la motorica e d'in comportament pli aggressiv dals mats simplifitgescha l'access a la geometria ed a la matematica (p.ex. tras ils termagls e tras las affirmaziuns dals mats, sch'els sa stiran gugent cun auters, confirm a lur schlattaina).

Tar las mattas è la motorica fina dentant pli reconuschida en la societad, quai ch'ha in effect positiv per l'abilitad

La quota da maturitad da las dunnas è en il fratemp signifitgantamain pli auta che quella dals umens.

FOTO: PD

da leger ed oravant tut per l'abilitad da scriver. Per moderar il plaschier da la matematica tanschan tar las mattas gia messadis fitg subtils.

Interessant è er tge rolla che fragliuns gjoian tar la furnaziun da differenzas da schlattaina. Mats che creschan si cun ina sora sviluppan plitgusch abilitads linguisticas, mattas cun frars fan gugent gieus da mats.

Decisiv è dentant il cumportament general da leger e da preleger en la famiglia. L'avantatg linguistic da las mattas sa lascha dentant tuttavia betg attribuir a fatgs fisiologics dal tscharvè – tut ils resultats scientifics latiers n'èn tenor Eliot betg acceptabels. Il medem vala per emozions sco empatia, agressiun u cumportament da concurrenza. Che las dunnas sajan «da natira» main aggressivas ch'els umens, renviescha Eliot en il reginavel da las paraulas.

Il cudesch da Lise Eliot dat ferm impuls cunzunt a persunas spezializadas en la pedagogia, dentant er numerus tips ed ideas a geniturs per l'educaziun dals uffants e per la reflexiun autonoma.

Lego sin il banc dals accusads

Tgi da nus na sa regorda betg dal «lego» sco giugaret fascinanti: elements, plattas, portas, fanestras, pli tard rodas e figuras. Las mattas ed ils mats giugavan oriundamain cun las medemas chaussas...

Oz è quai tut auter. Lego ed auters producents da giugarets han scuvri las differenzas rosa e blau cleras tranter las mattas ed ils mats. La fatschenta è lucrativa. En ils Stadis Unids da l'America cuntanscha la marca «Disney Princess» ina siveuta annuala da 4 milliardas francs; sumeglianta è la situaziun en Germania per ils products populars da «Lillifee». Ils mats vegnan carmalads cun «Star Wars» e cun maschinats, per mattas datti «Friends»: ffigurats che sumeglian Barbies e ch'èn satiglias sco in

ansiel, van a far cumpras, van en il salon da bellezza e fan parties.

Uss datti in'opposiziun cunter la fatschenta cun ils maletgs stereotips da las rollas. Dunnas americanas rimnan sutscritziuns sin ina pagina d'internet e l'organisaziun «Pink stinks» ch'è activa en la Gronda Britannia criticgescha l'educaziun ad ina «tussi».

Mats e mattas en scola – gioga la schlattaina (nag)ina rolla?

«Boys crisis», «Guerra cunter ils mats» ed «Il nov «gender gap» – pertge ch'els mats crodan enavos en cumparegliaziun cun las mattas en il sectur da furnaziun», quai è mo intginas vuschs sco ch'ins las auda dapi intginas onns en la debatta da furnaziun. Ins discorra d'ina «feminisaziun da la scola» che stettia en coliazion cun ina «discriminaziun sistematica dals mats». L'ultima constataziun è in citat dal renomà medi d'uffants Remo Largo; sias publicaziuns «Babyjahre» e «Schülerjahre» han influenzà la generaziun da geniturs d'ozendi en moda efficazia. Tge signifitgant questes chavazzins? Pon els far frunt ad ina vista differenziada? U sa tracti simplamain d'ina vista antiemancipatorica per pudair exprimer uschia il displaschier?

Las cifras cumprovan quai: La quota da maturitad da las dunnas è signifitgantamain pli auta che quella dals umens, pli blers mats vegnan suttamess a mesiras da scola spziala e pli blers repetan ina classa. Da l'autra vart vegnan bler dapli mats diagnostigads sco fitg talentads, scolars che derivan da familias burgaisas prestan dapli che la media, l'entrada en la vita professiunala reussescha als umens giuven meglier, lur stadi da furnaziun è anc adina pli aut, e tar la furnaziun terziara èn las dunnas anc adina sutrepreschentadas.

Attribuziuns pauschalas na pon betg explitgar la situaziun complexa. Pir ina vista differenziada pussibilitescha in'explicaziun. Sch'ins interpretescha vinavant las cifras, sa mussa ch'els success en il sistem da scola dependan en emprima lingia da la classa sociala e da l'appartegnentscha etnica. Pir sco terz criteri suonda la schlattaina. E quella para da star en via als mats plitost che a las mattas.

Esser diligent, sa participar activamain a l'instruziun na fa betg part dal maletg masculin che blers mats han. Esser cool e schenial, marcar permanentamain superiuradad, tut quai èn facturs ch'han consequenzas negativas sin la motivaziun en scola, gist er en la pubertad. Mats interessads e pronts d'emprerder vegnan diffamads svelto sco ambizius. Sch'els vegnan anc influenzads a chasa d'ina cultura patriarchia-

la, èsi pli grev per els da sviluppar ina prontezza a la prestaziun.

La «matta diligenta, ma betg talentada» – ina vista predominanta en scola ch'interpretescha en moda fallida il regl da savoir ed ils talents da las mattas – fa dentant senza dar en egl ina carriera da scola senza problems. Che las mattas han ina confidenza pli pitschna malgrà lur prestaziuns pli autas na surprena pia betg. Quai è ina circumstanza che s'exprima en la tscherna da la professiun ed en la pitschna abilitad da sa far valair.

Mats e mattas dovran, sa basond sin quest fund sociocultural, differents impuls pedagogics per sa sviluppar pli libramain. Programs per ils mats e per ils umens giuven als pon trair or da la bloccada da nunsuccess, en la quala els èn arrivads «sa tegnend senz'agid a la rolla masculina tradizionala». Els dovran er in «empowerment» tar qualitats che vegnan attribuidas tradizionalmain plitost a las dunnas: talent da comunicaziun, sensibilitad ed orientaziun a la clientela; tut quai èn qualitats che vegnan pretendidas en blers professiuns da la societad da servetschs.

La midada da perspectiva pussibilitescha gist als umens giuven novs orizzonts en la tscherna da la professiun, en la planisaziun da la vita, en la percepciun da sazez. Egalitad e responsabladad eguala pon esser distgargiantas e salutaivlas per ils mats. E: pli consequentamain che pretendiuns raschnaivlas vi da prestaziuns da scola e vi dal cumportament social vegnan chatschadas tras e pli intactas che las schanzas dals mats èn d'avair success en scola. Quai vul simplamain dir che er ils mats ston far sforzs per avoir success. Els duain vegnir sancziunads en lur cumportament social en medema moda sco las mattas.

I vala sco premissa cumprovada che omduas schlattainas dovran bler moviment e ch'ina tenuta avorta e tolerant a promover in lur autonomia ed en lur senn da responsabladad. Mattas basengan percenter sustegn per rinforzar lur abilitad da sa far valair e per pudair transfurmar lur success da furnaziun en success professiunals a lunga vista.

Magistras n'han nagin'influenza negativa sin il success dals mats en scola. Quai cumprovan retschertgas recentas la finala cleramain. Uffants dovran ina persuna d'instruziun engaschada ch'instruescha cun plaschier, quai ch'effectuescha ina motivaziun interna tar ils uffants. Tut las persunas d'instruziun duessan perquai avoir in'auto cumpetenza da «gender». Mo uschia pon ellas evitar las traplas usitadas e satisfar individualmain a las mattas ed als mats, pia a mintga uffant, ed al pussibilitar ina carriera da scola, nua ch'el è segir da sazez.

Leger n'è nagut per mats – matematica n'è nagut per mattas

Daditg èsi enconuschent che la scola rinforza tar ils uffants pregiudizis existents empè d'als eliminar. Ils pregiudizis classic concernan il leger e la matematica. Leger n'è nagut per mats – matematica n'è nagut per mattas. Quests pregiudizis furman fermas ragischs e vegnan surdads da generaziun a generaziun.

D'in studi a l'università da Harvard, che sa basa sin l'enquista d'in mez milliun persunas en 34 pajais, è resultà che 70% da las persunas defineschan ils roms fisica e matematica spontanamain sco roms masculins, istorgia e litteratura sco roms feminins.

In'evaluaziun spziala dal studi da PISA ha mussà ch'i dat effectivamain differenzas da prestaziun tranter mattas e mats en la vegliadetgna da 15 onns. Ils mats cuntanschan menders resultats da leger che las mattas, entant che las mattas èn pli flailvas en il rom matematica.

L'evaluaziun spziala vegn a la conclusiun che las differenzas na derivan betg dals duns differents da las schlattainas, mabain da las attribuziuns e dals pregiudizis da la societad ed er da las persunas d'instruziun. Las mattas mettan en dumonda lur dun matematic ed ils mats n'han simplamain nagin gust da leger. Autras incumbensas, sco per exempel «schliar problems» adempleschan las mattas ed ils mats tuttina bain.

L'incumbensa da la scola è perquai quella d'eliminar pregiudizis. Las persunas d'instruziun ston sa fatschentiar activamain cun lur agens pregiudizis e rinforzar la conscienza e la motivaziun da las scolares e dals scolars per ils roms en ils quals ellas ed els èn flailvels. La scola po pia contribuir bler dapli per l'egualitad che fin uss.

Magister u magistra – a las scolares ed als scolars è quai tuttina

En la discussiun davart la furnaziun vegn daditg pretendì ch'i vegnan engaschads dapli magisters en la scola populara. L'uschenunada feminisaziun da la professiun da magister disfavourischa ils mats areguard lur prestaziuns en scola. Fin oz n'è questa pretensiun dentant betg cumprovada.

Sco quai che duas novas retschertgas mussan, èsi tuttina a las scolares ed als scolars, sch'ellas e sch'els vegnan instruids d'ina magistra u d'in magister. En Germania èn vegnids dumandads 8000 scolares e scolars da la quarta classa. Ad ellas ed ad els èn vegnidas fatgas traits dumondas: Quant interessanta è l'instruziun? Quant gista è la persuna d'instruziun? Quant gentila è la persuna d'instruziun envers tai? Il resultat: ils mats sa sentan pli disfavourisads da magisters che da magistras. Ils magisters sajan pli malgists e mussian damain affecziun. Quai han er inditgà las mattas. En connex cun la concepciun da l'instruziun hai dà differenzas minimalas. La conclusiun: als mats na gidass nagut, sch'i dess dapli magisters.

In'evaluaziun supplementara ha numnadamain mussà che magisters dettan tendenzialmain pli bassas notas che magistras. A la Scuola auta da pedagogia da Son Gagl han las magistras ed ils magisters survegnì praticamain la medema valutaziun en in studi cun radund 150 uffants da la scolina fin al stgalim superiur. Favurissadas vegnan persunas d'instruziun ch'èn comunicativas e gistas, independentamain da la schlattaina.

La preschentaiziun:
Dossier «Rollas da las schlattainas».

Dapli infurmaziuns:
chatta.ch/?hiid=xx
www.chattà.ch

